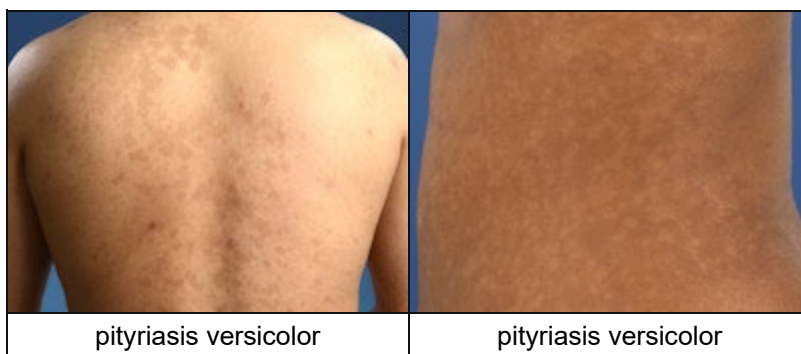

PITYRIASIS VERSICOLOR

WAT IS PITYRIASIS VERSICOLOR ?

Pityriasis versicolor is een onschuldige huidaandoening bestaande uit licht schilferende plekken op het lichaam die een andere kleur hebben dan de omgeving. Meestal zijn de vlekken bij pityriasis versicolor lichter van kleur dan de omgevende huid, maar het komt ook voor dat ze donkerder zijn.

Daar komt ook de naam vandaan, want de term pityriasis wordt in de dermatologie gebruikt voor allerlei licht schilferende huidaandoeningen, en versicolor betekent tegengestelde kleur. De kleurveranderingen worden veroorzaakt door gisten van de soort *Malassezia*, die op de huid leven. Deze gisten komen veel voor op de normale huid, maar ze kunnen onder bepaalde omstandigheden huidafwijkingen veroorzaken. Pityriasis versicolor wordt vooral veroorzaakt door *Malassezia globosa* en *Malassezia sympodialis*. De infectie wordt vooral bij jong volwassenen gezien. De omstandigheden die het ontstaan van de aandoening bevorderen zijn een hoge luchtvochtigheidsgraad, meestal in combinatie met een hoge omgevingstemperatuur en een vette (talgrijke) huid.

WAT ZIJN DE VERSCHIJNSELEN ?

Bij mensen met een lichte huidskleur kan pityriasis versicolor er uitzien als lichtbruine of roodbruine vlekken met een fijne schilfering. Deze vlekken zien er dus donkerder uit dan de omringende blanke huid. Het kleurverschil is in de winter soms nauwelijks zichtbaar. Bij strekken van de huid springen er schilfertjes in, dit is een teken dat de gist infectie nog actief is. In de zomer kan door 'zonnen' de kleur omdraaien: de omgevende huid wordt bruin, de aangedane plekken blijven achter in kleur. Op dat moment wordt de aandoening meer zichtbaar. Bij mensen met een donkere huidskleur zijn de vlekken juist lichter van kleur dan de omringende normale huid.

De vlekken kunnen verschillen in grootte van enkele millimeters tot tientallen centimeters. Ze worden vooral op de romp en bovenarmen gezien. Ze kunnen ook over grote delen van de huid in elkaar overlopen en samenvloeien, waarbij uitbreiding naar de onderarmen, handruggen, bovenbenen en zelfs tot in de knieholten kan voorkomen. Vooral in tropische klimaten zijn soms ook het gezicht en het behaarde hoofd aangedaan. De aandoening is cosmetisch storend, maar veroorzaakt verder geen klachten, soms een beetje jeuk.

WAT IS DE OORZAAK VAN PITYRIASIS VERSICOLOR ?

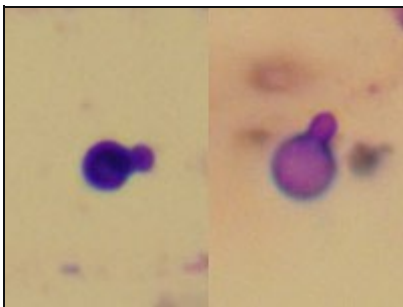
Pityriasis versicolor wordt veroorzaakt door een oppervlakkige infectie van de huid door een gist van de soort *Malassezia* (vroeger ook wel *Pityrosporum ovale* genoemd). Er zijn verschillende varianten van deze gist. Pityriasis versicolor wordt vooral veroorzaakt door de soorten *Malassezia globosa* en *Malassezia sympodialis*. Een gist is een klein eencellig organisme dat zich door knopvorming kan vermeerderen. Op de normale, gezonde huid zijn altijd wel gisten aanwezig van de soort *Malassezia*. Deze gisten leven van het vetlaagje dat aanwezig is op de huid. De grootste aantal gisten worden aangetroffen op het behaarde hoofd, op de bovenkant van de romp, en in de lichaamsplooiën. Onder bepaalde omstandigheden, vooral onder vochtige en warme condities, kan het aantal gisten toenemen en problemen veroorzaken. Ook bij bepaalde aandoeningen zoals (overmatig) transpireren, suikerziekte, zwangerschap, en bij een verlaagde weerstand kunnen er meer gisten op de huid aanwezig zijn. De *Malassezia* gisten kunnen niet alleen pityriasis versicolor veroorzaken, maar ook hoofdroos en een vorm van eczeem die seborroïsch eczeem wordt genoemd.

Pityriasis versicolor wordt vooral gezien in warme en vochtige landen. Daar kan wel 40% van de bevolking er last van hebben. Op de gepigmenteerde huid is pityriasis versicolor ook meer zichtbaar omdat het kleurverschil groter is. In Nederland komt pityriasis versicolor veel minder vaak voor, bij circa 1% van de bevolking. In Nederland is het vooral in de zomer aanwezig. Ook hierbij speelt het verschijnsel dat de aandoening meer zichtbaar wordt zodra men in de zomer gaat zonnen: de omgevende huid wordt bruin, maar de aangedane plekken blijven achter in kleur. De gisten produceren een stofje dat de aanmaak van pigment door de pigmentcellen remt. Hierdoor ontstaan de kleurverschillen.

HOE WORDT DE DIAGNOSE GESTELD ?

De huidafwijkingen zijn zo typisch dat het meestal wel op het oog herkend kan worden. Soms worden er wat schilfertjes van de huid afgeschraapt en onder de microscoop bekeken om te kijken of er gistbolletjes te zien zijn. Ook kan er met blauw ultraviolet licht worden gekeken of er een geelgroene kleur te zien is (sommige *Malassezia* gisten lichten geel-groen op onder ultraviolet licht). Dit is alleen goed te zien als het verder helemaal donker is in de spreekkamer. Na behandeling met een anti-gist middel zijn de gist bolletjes niet meer aan te treffen.

Gist bolletjes onder microscoop

HOE WORDT PITYRIASIS VERSICOLOR BEHANDELD ?

Behandeling met crèmes en lotions voor op de huid

Als het te behandelen gebied niet heel uitgebreid is kan het worden ingesmeerd met een antischimmel crème zoals ketoconazol crème of ciclopirox crème. Smeer het aangedane gebied een keer per dag in gedurende 2 weken.

Behandel daarnaast ook het behaarde hoofd twee keer per week met ketoconazol hoofdgel, want het behaarde hoofd is de ideale plek voor de gisten om te overleven. Vanuit het behaarde hoofd kunnen ze zich weer verspreiden over de rest van het lichaam. Wie regelmatig last heeft van terugkerende pityriasis versicolor moet het hoofd regelmatig (bijvoorbeeld 1 x per week) blijven behandelen met ketoconazol gel. De gel moet na het haren wassen onder de douche worden aangebracht op de hoofdhuid, dan 5 min laten intrekken en uitspoelen. Zie verder onder hoofdroos.

Bij grotere oppervlakken kan ook een antiroos shampoo zoals Selsun (seleendisulfide) of Nizoral hoofdgel (ketoconazol gel) worden aangebracht over het hele lichaam.

Selsun:

Verdun de Selsun antiroos shampoo met een klein beetje water en verspreid het met een washandje over het hele lichaam. Niet op het gelaat, niet op de geslachtsdelen en niet op beschadigde huid (wondjes) aanbrengen, wel in het haar. Laat de shampoo 10 minuten inweken en spoel het daarna grondig af. Doe dit 1 keer per dag gedurende 7 opeenvolgende dagen.

Het oude voorschrift voor het gebruik van Selsun bij pityriasis versicolor was: breng de shampoo onverdund aan over het lichaam, trek een oud T-shirt of pyjama er over aan en laat dit 's nachts inwerken. Volgende ochtend uitspoelen. Dit hoeft maar 1 keer te gebeuren, hetgeen een stuk praktischer is. Maar omdat Selsun ook gewoon een zeep is, is dit plakkerig en voor sommige patiënten te irriterend, vandaar het bovenstaande wat mildere advies van de leverancier. Wie er tegen kan, mag ook de onverdunde één nacht methode toepassen.

Ketoconazol hoofdgel of shampoo:

Ketoconazol shampoo kan op dezelfde manier gebruikt worden als Selsun: was het haar (eventueel met een anti-roos shampoo) en laat daarna gedurende 5 minuten ketoconazol hoofdgel of shampoo intrekken. Verspreid ook ketoconazol shampoo over het hele lichaam en laat dit 5 minuten intrekken. Daarna afspoelen. Herhaal dit elke dag gedurende 5 dagen.

Behandeling met tabletten:

Bij zeer uitgebreide pityriasis versicolor kan de gist infectie ook bestreden worden door anti-schimmel tabletten te slikken. Dit doodt de gisten van binnenuit, en alle plekken op het lichaam worden bereikt.

Daarna kan de infectie nog wel terugkomen, want omdat de gist overal in onze omgeving voorkomt, treedt herbesmetting gemakkelijk op. Ook dan heeft het dus zin om een onderhoudsbehandeling met een ketoconazol shampoo toe te passen.

Voorbeelden van antischimmel tabletten zijn:

Itraconazol capsules van 100 mg.

Een keer daags 2 capsules van 100 mg tegelijk innemen gedurende 1 week.

Fluconazol tabletten van 150 of 300 mg.

Een keer per week 1 tablet van 150 of 300 mg innemen gedurende 2-4 weken.

WAT KUNT U ZELF NOG DOEN ?

U kunt proberen om de omstandigheden waarbij het verergert (warme omgevingstemperatuur, vochtige condities, overmatig zweten) te vermijden. Andere tips zijn: na het douchen altijd goed de huid laten drogen, niet lang in een bezweet kledingstuk blijven rondlopen, slapen in een koele slaapkamer. Desondanks kan de aandoening altijd terugkeren, en de een is daar vatbaarder voor dan de ander. Indien de aandoening meerdere keren is teruggekomen, kan tijdens de zomermaanden ketoconazol hoofdgel preventief worden toegepast.

WAT ZIJN DE VOORUITZICHTEN ?

Na de genezing van pityriasis versicolor kunnen de lichte vlekjes langere tijd blijven bestaan. Dit komt doordat de gistcellen een stof afscheiden, die een (soms langdurig) remmend effect heeft op de pigmentvorming. Dit geeft soms verwarring: de gist is goed bestreden en gedood, maar de huidaandoening is nog steeds even zichtbaar en lijkt niet over. Over het algemeen zullen de bleke vlekken in de loop van de zomer of na circa een half jaar toch weer spontaan verdwijnen. Indien de witte vlekken toch zichtbaar blijven, kan een zonnebank kuur soms effectief zijn om het pigment weer te laten terugkeren in de witte plekken. Dit kan een gewone zonnebank kuur zijn in een bruinings centrum, en met de natuurlijke zon bereikt u dit effect natuurlijk ook.

Helaas is pityriasis versicolor een aandoening die regelmatig kan terugkomen bij personen die daar vatbaar voor zijn.

